

Людмила Адамівна Литвинчук живе у селі Маренин Березнівського району, що на Рівненщині. Поетеса і публіцист. Авторка поетичних книжок "Воскреслі дзвони" (1992), "Соколіні гори" (2000), та багатьох публікацій в періодиці.

Людмила
Литвинчук

ПОМОЛІМОСЬ ЗА ПРАВДУ

ББК 84 (4 Укр.) 6
Л-641

Поезія Людмили Литвинчук - це чистота, високість і пронизливість страждань душі, яка глибоко відчуває красу і трагізм нашого світу.

Редактор
Борис Боровець
Художник
Лариса Яницька

Авторка щиро вдячна ДЛГО «Рівеліс» (генеральний директор Шершун Микола Харитонович) та Соснівському держлісгоспу (директор Белюшко Петро Сергійович) за сприяння у виданні цієї книжки.

© Людмила Литвинчук, 2002 р.

Кожен вірш – мов оголений нерв

Читаєш, буває, вірші якогось розтиражованого автора, хай і версифікаційно довершені, а в пам'яті не залишається нічого. Хоч бери та починай те читання спочатку. Але навіщо, коли ні подивування, ні жодної спонуки до роздумів?

А тут - чи не кожен вірш - мов оголений нерв, від доторку до якого проймає такий несамопитий, усепоглинаючий біль, що довго не можеш його втамувати і забути.

Поезія Людмили Литвинчук - небуденне явище. За малим винятком - це мініатюри. Вибудовуючи їх, поетка не розтікається «мислю по дереву», а, закумулявавши всю енергію думок, переживань, свого розпачу у величезній сили заряд, пронизує свідомість читача, як блискавка. Аж хочеться запитати: навіщо так? Адже блискавка має руйнівну силу:

*Зелений в'яз,
а пасмо листя - жовте...
Печаль,
чи блискавиця облекла?..*

Й лише згодом, після роздумів приходить переконання, що підсвідоме порівняння прочитаних віршів то з оголеними нервами, то з блискавкою - не таке вже й випадкове.

Жити у злагоді, в гармонії з природою і суспільством, в щоденній молитві, ревно слідуючи Господнім заповідям - ось внутрішнє прагнення авторки. Та воно приходить у суперечність з реальністю, в якій безжально руйнуються не лише довколишність, природа, а й людські душі, моральні устої. Усе те несила спостерігати, з тим несила миритися, і де вже тут до умиротвореності та благості. Хочеться криком кричати, щоб почули.

Єдине зігриває: «... займається вже очисна, спопеляюча ватра!» Отож разом з Людмилою Литвинчук «помолімося за Правду, яка возсія, возсія».

Борис Боровець

* * *

*Зраджують Тебе знову,
Продають за ламаний гріш,
УКРАЇНО, рано Христова...
О, як Ти болиш!*

* * *

*За людські душі нині битва –
Добра і Зла кипить двобій!..
Найтяжча справа – це молитва,
Але спасіння саме в ній.*

* * *

*Зникають люди і країни,
У безвість падають зірки...
І лиш Поезія нетлінна –
На всі віки, на всі віки.*

МОЗАЙКА
З ОСКОЛКІВ
СЕРЦЯ

❧ 6 ❧

* * *

А вже ж тую Правду ногами топтають,
А злу Неправду вином напувають...
З народної пісні.

Ще у пам'яті чітко і куді свистять, й канчуки,
Ще сміється в кулак і гарчить непокараний
ворог.
Помоліться за Пісню, що йшла до нас через
віки,
Помоліться за Пісню, якій наступають на
горло...

О, хіба то добро, коли шкуру міняє змія?..
Та займається вже очисна, спопеляюча
ватра!..
Помоліться за Правду, яка возсія, возсія –
Завтра!

серпень, 1989

❧ 7 ❧

***

А все було не так! Не так...
Що ж сталося в моїм народі?
Понад ярами квітне мак,
Ховаючись, неначе злодій.

О, не карайте маків цвіт! –
Не в нім загибелі причина.
Допоти гинутиме світ,
Допоки влада є злочинна.

2000

∞ 8 ∞

Їде відстріл

Їде відстріл... І коле слух
Благальним риком!..
Все порожнішими стають
Ліси і ріки...

Була ще вчора благодать...
Та зріє горе.
Все рідше олені сурмлять
В осінніх горах.

Куріпки зникли й фазани,
Пропали лосі...
Природу нам не приректи б
На безголосся!

Ми й так, ми й так уже в боргу!..
Та знать не хочем.
Стрічки червоні на снігу
Ще палахкочуть...

Їде відстріл... і сниться жах:
Хто ти, людино?! –
Коли вже й вовк в твоїх лісах
З інфаркту гине...

∞ 9 ∞

На квітковім ринку

На квітковім ринку, де блукає сум,
Продавали лісу ніжність і красу, –
Терли спекулянти чорні рукави
Об вуста конвалій, очі сон-трави...
Підійшов юначий, розвеселий гурт
І зрилось п'яне: “Що за зілля тут?..”
І здригнулись щемно у відрі на дні
Скручені нитками дзвоники сумні,
Мов сказать хотіли хлопцю із села:
“Захисти нас, чуєш, від такого зла!
Тут ми вже не квіти, тут ми тільки – щем...
І чийсь коханій руки обпечем...”
На квітковім ринку, де блукає сум,
Продавали лісу ніжність і красу...
Пхали до кишені крадені рублі, –
Продавали вроду рідної землі.

***

*Життя мені знову приставило
вила до горла
І поезія летіє, мов з рани
кров...*

Тарас Мельничук.

Нові тирани світу,
будуйте тюрми
для нових поетів
І знайте, що
чим більше знущатиметесь
з поета,
тим сильнішою ставатиме
його поезія!
І ви, скажені пси,
захлинетесь
поетовою кров'ю.

***

*"...промовила: "Хочу, щоб
дав ти негайно мені на тарелі
голову Івана Хрестителя!" І
засмутився цар, але ради
клятви і тих, що з ним були
при столі, не схотів їй
відмовити."*

Від Марка, 6, 25.

Якщо забава йде вже не на жарти,
Якщо загинуть має чоловік, —
Зуміти треба відректись від клятви,
Щоб не лишитись іродом навек!

* * *

Марії Ваєрик

Є імена, яких не величають, ~
А гоять біля них поранені серця!

∞ 14 ∞

Маренинський монастир

Миколі Пшеничному

З-під каменя – люстерко джерела
Ще світиться. В осінній порожнечі
Майнуло біле видиво крила.
То пташка, а чи, мо, душа чернеча?..

Самотній хрест вікує на межі,
Цвіте мороз, кривавиться шипшина...
Тут ордами проходили чужі,
І від своїх лишалася руїна...

Не дзвонять дзвони у монастирі,
Вже монастир – затоптана могила...
І тихо бродить по сумній горі
Безсмертна постать князя Богумила...

2000

∞ 15 ∞

* * *

І осквернилась земля під своїми мешканцями, бо переступили закони, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного...

Прор. Ісаї; 24,5.

За що, Україно, часто так Твоя
Земля вмивається кривавим потом?..
За що судилися Твоїм полям
Чорнобильські жнива скорботи?

За атеїзм, за ленінський бедлам,
За слів фальшиву позолоту –
Смертельним чадом відплатили нам
Чорнобильські жнива скорботи.

В нічному небі реактивний гул...
“Що в слові у твоїм і хто ти?” –
Мене питають, дивлячись впритул,
Чорнобильські жнива скорботи...

1987

Апокаліптичне

У надвечір'ї
крик сови над головою,
немов сурма...
Уже, напевно,
Судний час не за горою...
Мороз. Зима.

Я в храм зайду –
зігрію душу вогнем свічковим
і помолюсь...
А в храмі Божому – базар...
Ридають сови...
Покайся, Русь!

1993

* * *

Клонюсь не горезвісній чистоті,
Де все мертвотне, награне, фальшиве,
Неначе жорна, що не знають млива,
Лиш пилюгу вартують в самоті.

А я люблю, коли в січневу ніч
Прибрано покуть сіном, колосками...
Й селяни бронзуватими руками
Запалюють серця духмяних свіч!

І пахнуть медом, житом, ялівцем
Слов'янської щедрівки вільні крила,
І заметіль несамовито-біла
Суворо пестить світові лице...

1981

* * *

...Аби не быть розбитим ліхтарем,
Не привикай де-небудь миготіти.
Як хочеш ясным пламенем горіти –
Йди між сліпих і будь проводарем.

Щоб спійманою пташкою не стать,
Гартуй же крила і злети високо, –
Буває там тужливо-одинокю,
Але зате капкани не стоять!..

1977

☞ 20 ☞

Нашому часові

*Земля поруйнована зовсім,
земля потрощена, вся земля
захиталась...*

Прор. Ісаї; 24, 19.

І вуздечка, й стремена
Для тебе чужі, –
Твоя швидкість шалена,
Круті віражі.

Смокчеш клекіт вогненний
З тайгових боліг...
Ломиш в'язи антенам,
Сигналами бід...

Вже планету накренив
Над прірвою мли...
О, не стань же ти дремним
В заметах золи!..

1984

☞ 21 ☞

***

Колір смарагдовий,
Бронзовий і золотий...
Подзвін ледь чутний
Побіля дубів мудрочолих...
Падають жолуді,
Щоб досягнуть висоти!
Тиша навкруг.
Але тиша хистка, як ніколи.

Чи проростуть вони
В теплій ранковій імлі,
Чи термоядерна хмара
Їм сонце закрие?..
Падають жолуді
Прямо в долоні землі...
Падають жолуді –
Ронять у серце надію.

21.09.86.

∞ 22 ∞

Художник

“Втікайте всі! Дурний іде! Дурний...” –
Кричали дітваки і бігли врозтіч.
А він ішов, такий худий-худий,
І скорбно так його світилися очі!

“Дурний!..” – бджолою мозок обпекло..
Пустився навздогін і впав, спіткнувшись..
І реготом з-за тину загуло,
І посвистіли в спину йому груші...

“Ну-ну тихіше, бо як десь зловлю, –
Слова, мов сльози, скапували глухо, –
То, як щенят, усіх вас почавлю...”
Але ніхто нещасного не слухав.

Кудись пішов. Не злодій, не брехун, –
Підкралася, як ніч, шизофренія...
...Не смікайте кровоточивих струн
В душі чужій! – бо й ваша не вціліє.

1982

∞ 23 ∞

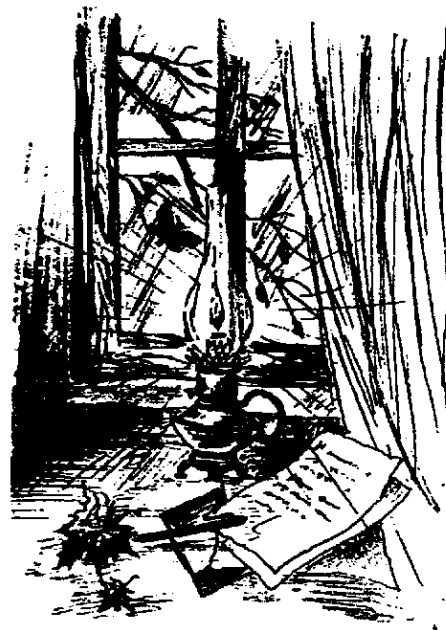
Бабина хата

Солом'яна стріха світилась, як німб,
Аж поки осмеркла з літами...
І чулося в тиші, як дихає хліб
На покуті під образами.

Свячена верба захищала шибки
Від позирку вражої сили.
І пахли коноплями ті рушники,
Що птахи на них голосили...

У білому світі сьогодні зима,
Померзли і звірі, і люди...
Я хочу в ту хату, якої нема
І більше
ніколи
не буде.

1993

Музика

Старий не розбирався в нотах,
Не відав, що таке клавір.
Він скрипку брав після роботи
І музика сягала зір!

Він грав на слух про чорні брови,
Про карі очі та вербу...
І затихали всі розмови,
Вчаровувався, хто б не був.

Край шляху вишня, захмеліла
Від тої музики-краси,
Мов сльози, повагом ронила
Іскринки майської роси...

А може, так мені здавалось?
Та пам'ятаю добре я,
Що серце плакало й сміялось
Від чаклування скрипаля.

Нема старого... Правнучата
Розбили скрипку золоту.
Лишилась музика звучати
В серцях, у зорях, у цвіту...

1980

Космач

Василеві Герасим'юку

На світі дивних є столиць немало,
Де слава й розкіш ллються через край,
Але одна в душі моїй заграла,
Немов воскреслий, весняний ручай!

Де звіробій у травах золотиться
І гори пахнуть подихом ялиць,
Стоїть Космач – бандерівська столиця,
Найпоетичніша з усіх столиць.

2000

Вая Гог. “Їдці картоплі”

***

Тут колір втоми і риллі.
Мазки суворі і хоробрі.
Єдина миска на столі –
Їдять картоплю чорнороби.

Їх руки, схожі на гаки,
Беруть її одну по одній...
І я здогадуюсь, яким
Художник був, як був голодним...

1985

Надвечір'я. Каштани...
Дім (і погляд: “Побудь!..”),
Де не гояться рани,
Де чеканням живуть.

Обминути – жорстоко.
Обманути – боюсь.
Чую, в грудях глибоко –
Наче ніж покрутнувсь...

Обминути – жорстоко...
Сутеніє. Паркан!..
Повз хвилини, повз роки
Ронить листя каштан...

А до вас не кричали
Крізь віконну броню
Очі, повні печалі,
Серце, повне вогню?..

* * *

Не пускайте життя під укіс,
Навіть будучи зражені тричі.
Гляньте – пролісок в глиці проріс,
Він так щиро вам радості зичить!

Простягає долоньку води
Джерело, що живе під горою...
А розгнуданий грім молодий
По-бунтарськи зове за собою.

Кришталева краплина роси
Робить дивом стеблиночку сіру...
Піднімайте надій паруси
І рушайте під прапором віри!

1981

Ходімо в серпень

Ходімо в серпень, де в зеленій тиші
Ні злих очей, ні гострих язиків,
Лиш птахи – лісові чарівники
І вітер, що так легко й ніжно дише.

Скоріш, скоріш, аби печаль розвіять,
Ходімо, не шукаючи стежок,
Туди, де зацілює пісок
Случева хвиля, де ожина спіє...

Де лепеха човну шепоче вірші,
Де незабудок голубий алмаз!..
Благословен будь цей пресвітлий час,
І ми, і серпень у зеленій тиші.

1980

Пейзаж із запитанням

Був вечір у тумані, як в диму,
Й вербові руки, до води простерті...
І я збагнути прагнула: чому
Самотня чапля плаче в очереті?

Лісовий реквієм

Дзвонять дзвоники – б'ють на сполох...
Тільки жаль, – не чує ніхто.
Був тут ліс!.. а сьогодні – голо,
Тільки поле, зрите кротом...

Де ви, іволги? Де ви, крижні?..
Як ваш розпач і крик забудь?!.
Лиш пеньки, мов наливні стрижні,
На землі поліській гниють...

Снігурі на калині

Снігурі, наче з казки,
Прилетіли в мій сад.
На січневій калині –
Рясний птахопад!
Простягаю зернята –
Не клюють із долонь...
П'ють по крапельці
Літа
    непогаслий вогонь!..
... Дітлахи заметілі –
Снігурі золоті,
Ви тепер – тільки спомин
У моєму житті.

Проковтну сльозу полинову
І, неначе в дитинстві, попрошу:
“Розкажіть мені, мамо, знову,
Як боровся Котигорошко...”

Мам, візьміть на казчині крила,
Як Телесика брали гуси...”
Вірю, вірю у добру силу!
І гориничів – не боюся.

1983

Ніч

О є, що кров'ю сходять у бою,
Слова – сміливці, Правди могікани!
І я не сплю, я навпрошки іду,
Спішу, щоб їм перев'язати рани...

26.02.84.

* * *

Мені здалось, що радості нема,
Що туга всю її похоронила
І панахиду править ця зима...
А ранок вічні розправляє крила –

І сонце світить у моє вікно,
І стукає у двері листоноша,
І воскресє в серці іскра Божа!
І радості – умерти не дано.

1983

*

* * *

Мій золотий, русявочубий серпне,
Палай своїм полудневим вогнем!
Нехай душа моя від нього терпне,
Хай моє серце полум'ям протне...

Даруй мені, мій серпне світлосумний,
Своє черлене, вигране вино,
Якщо прийду неждано і бездумно
Веселим травнем під твоє вікно.

Ти чуєш, як благають воскресіння
Твої одквітлі, рутяні літа?..
Віддай мені свій день передосінній,
Я – передлітній день тобі віддам.

1981

* * *

Ти не чаклун, не сонце і не бог,
Ти навіть вад не вмєш приховати.
І все ж, торкнувшись імені твого,
Я серед будня відчуваю Свято...

Твоєї пісні райдужне крило
І зігріває, й світить в ніч сльотаву...
Приречений, ти всім смертям на зло –
Підводишся і здобуваєш Славу.

1983

∞ 38 ∞

Твої листи

Я спалюю листи... Хоч спалювати – жаль.
Вони мене так часто рятували,
Коли снігами серце замітало
У самотинні, люті вечори.

Я хочу їх забуть. Ці букви, ці рядки,
Ці молитви скорботні і весільні,
Ці чарівничі неводи всесильні,
Що в пам'ять повертаються назад...

Мій безталанний скарб... Вже в'яне у вогні
Останній лист, як розіп'ятий сокіл!..
Ну, ось і все. Лишився тільки попіл...
В душі моїй обірвана струна.

20.12.1988

∞ 39 ∞

Мареничі

Зажуру в'ють червонокрилі птиці
На білих плесах давніх рукавів...
І манить, наче дзвінкова криниця,
Такий джерельний, предковичний спів.

Заслухалися гори й полонини,
Примовкнув степ, і бджоли в чебрецях...
Довірились мелодіям перлиним
Зневірою остуджені серця.

А пісня, наче ватра у тумані,
Аби зігрить – все вище вироста...
О, українські солов'ї світанні!
О, пам'яте, глибока і свята!

1982

* * *

Івану Яремкевичу

Заграй мені що-небудь,
Прошу тебе, заграй –
Про поле чи про небо,
Аби про рідний край.

Про нашу землю милу
В барвінковім цвіту –
Придумай дзвінокрилу
Мелодію просту.

Хай скрип возів чумацьких
Солоно в ній звучить,
Хай грізний Гонта хвацько
По Умані промчить...

Хай будуть в ній могили,
Де в спеку й градобій
Так терпко і так біло
Квітує деревій...

На сліз моїх краплини
Уваги не звертай, –
Про долю України
Ще раз мені заграй...

1980

∞ 42 ∞

* * *

Який вулкан печалі і тривоги,
Яке в душі моїй скорботне свято! –
Там плаче збожеволілий Ван Гог
І стогне Прометей розп'ятий...

1988

Ой!..

Цей дощ,
Що гасить опівнічно
Жасмину полум'я сумне...
Цей вітер,
З голосом трагічним, –
Кличе він куди
3 2 1 мене?..

1988

∞ 43 ∞

Богодар Которович

Я люблю,
коли з розпачу
   грають на скрипці
І
скорботних мелодій
   дощі цільбоносні
Омивають
від скверни
   поранене серце!..

Вереснева елегія

Юрію Грищенку

Догасає на стернях серпень.
Поміж нивками межі, а на них – мороз...
Не збагну, чому саме ці квіти я так люблю!
– з раннього дитинства і по сей день.
Блідо-фіолетовий, голубувато-ніжний
квіт.
Наче пір'ячко, зронене дикими голубами,
наче хмаринка фіміаму у церкві...
Щоб не стати зовсім знищеним, мороз
найчастіше обирає собі прихисток біля
винтарних огорож, на забутих могилах...
І знову вересень огортає ранкову тишу
зеленою туману. І мріють під журавлиним
небом дрібненькі квіточки морозу...
Є в них щось космічне, зоряне...
І тому, мабуть, проникає в душу якийсь
збагнений, неземний щем – кожного разу,
коли на рідній землі зацвітає мороз...

1997

***

Ледь похмура і тепла осінь.
Блідо-рожева космея пахне з чистісь грядки.
В музичній школі розучують "Реквієм" Моцарта,
Уповільнюю кроки – близька мелодія...
Тихо скрапує листя з дерев...
Проходить монах – як граціозний траурний птах.
Озивається годинник на дзвіниці...
Почаївське надвечір'я.

1993

Цвинтарний етюд

Печальний дзвін,
          прощальний дзвін,
  останній...
Чиясь душа у піднебесі тане...
Обіч дороги – смуток вересневий.
Горіховий листок
                  упав
                  до ніг...

1994

☞ 46 ☛

***

Є Божий день.
Є кольори і звуки.
І пам'ять є – пульсуюча, жива...
Є усмішка. І схлип.
І вічний щем розлуки!..
А слів...

Неначе вимерли
  слова

☞ 47 ☛

Осінній вірш

Вже перелітні птахи відкричали
І дикі трави інеем взялись...
Приснисть мені, прекрасний у печалі,
Хоча б на мить одну мені приснисть.

Лиш терен понад кручею чорніє,
Лише небес холодна висота...
Приснисть. Мою самотність хай зігріє
Твоє обличчя з профілем Христа.

Зустріч у Лаврі

Я знову бачу очі ті,
В яких – ні зойку, ні провини.
І перед ними, як тоді, –
Стають дерева на коліна...

І тихо повниться душа
Їх неземною добротою!
Мені життя не жаль
лишать, –
Жаль – розставатися з Тобою.

* * *

Я дякую високим Небесам
За те, що, наче свічка великодня,
Душі Твої зболена краса
Засяяла мені у тьмі холодній!

І вже нема ні осеней, ні зим –
Є лиш весна над усіма снігами!..
До неба в'ється черемховий дим,
Стоять дерева, як весільні брами...

І вічний жайвір голубу ріллю
Співанками високо засіває.
І не слезами – сяйвом кристалю
Астральний біль в очах моїх палає!..

2001

* * *

Я напишу для Вас ноктюРН.
Там буде вечір
І сяйво місячне впаде
На Ваші плечі.

У тихім прихистку ріки
Заснуть лілеї...
І Ви торкнетесь ледь-ледь
Руки моєї.

Озветься серце і замре
Струною скрипки...
Нагряне музика небес
Не знати звідки!..

Дарунком стане кожна мить –
За дні чернечі.
Я напишу для Вас ноктюРН.
Там буде вечір...

* * *

Ген-ген літа – як птахи сумовиті,
На обрії лишились міражі...
А Ви живете в гомінкому світі,
Такий безмежно рідний і чужий!

І знов палке займається світання,
Звучить весни високий парафраз.
Як важко! – померати від кохання
І не сказати: “Я кохаю Вас...”

АКВАРЕЛІ

***

Не в тім щасливість,
О не в тім щасливість,
Щоб золотом набити пояси...
А щастя – це розгледіти
Космічний зміст у крапельці роси!..

80 54 68

***

І знов, недалеко від міста,
Покинтий видно кар'єр...
Тут трави колись, як намисто,
Цвіли. А тепер... А тепер –
Ватагою і подинці,
Загнані вітрами в піски,
Немов полонені ординці,
Похмуро стоять будяки.

80 55 68

* * *

Журавлі полетіли – і серце зайшлося сльозою!..
На осінніх вітрах дотліває кленова жарінь.
Пахне холодом сад, диха холодом луг за рікою,
Де по срібній отаві блукає стрижений кінь.

Як бентежно мені!.. Наче все це я бачу востаннє –
І небес глибину, і Случевого плеса блакить...
Все притихло у передзимовім чеканні,
Лиш калина край урвища – криком червоним
кричить!..

1980

* * *

Уже мороз своє пекуче лезо
Вигострює на березі ріки.
Останнє листя сиплеться з берези,
Мов копійки із щедрої руки...

В порожньо-сірих заростях бузкових
Шукають птиці захистку собі.
Утративши палітру веселкову,
Старіє день і нижчає в журбі...

Весна

1. Від дотику юного сонця
Лунко сміються потоки –
Троїсті музики гір...
2. На теплих квітках абрикоси
Зібралось бджолине віче –
Творить хорал початку...
3. У сріблі найпершої зливи
Стріли зелені гартує
Цариця городу – цибуля...

Надслучанський етюд

Захмелився ранок м'ятою...
Річка. Глечики цвітуть...
Хмарки білими ягнятами
Понад горами бредуть.

А вербиця-фантазерка
Пестить каменю чоло...
Об Случеве тихе дзеркало
Дзвінко вдарилося весло...

Фінал грози

Гримлять на обрії громи,
Кують підкову семицвітну!..
А поле вільними грудьми
Вдихає буйний гомін літа.

Ясніють барвами луги...
Скажіть, чи ж можна не радіти? –
Допоки літо навкруги,
Допоки райдуга над житом!

На узбіччі

Зелений в'яз,
а пасмо листя – жовте...
Печаль,
чи блискавиця
обпекла?..

* * *

Вже липа вибухнула біло,
Вп'ялись осколки у блакить...
І над усім, що відболіло –
Бджолина музика дзвенить!

На сіножаті

Сміялись, грались крапельками рос
І – впали від коси
                                    дзвіночки сині...
Вони зів'яли, а мені здалось –
Затихла кампанела Паганіні...

Досвіткова казка

Дрімає плесо, берег, м'ята...
Лиш місяць бродить по росі
Та липень – пасічник вусатий –
Ховає весла в лепесі...

А там, де жовто догорає
Русалчин цвіт, духмяний цвіт, –
В новенькім човні випливає
Чаклунний серпень із-за віт...

1984

Грудень. Вікно

І знову ця гілка...   І пташка на ній...
 І знову – чернеча романтика...
 За віщо, о Боже,
     за віщо ці дні? –
 Неначе
           новели
                                  Стефаника...

Пейзаж у Щербовці

Ця деревина сумовита
 І камінь, камінь – де не глянь...
 Так до Небес росте молитва
 Із затамованих ридань!

Скорботи час блаженний...

(Монастирські записки)

... Шлях до Бога – у кожного свій. Але завжди і неодмінно – через страждання, через муки. Іншого шляху нема. Сам Христос упродовж всього Свого земного життя страждав. І апостолам заповідав пити гірку чашу страждань. Чому? Тому, що світ тримається не на ситості, не на достатку, не на грошах, а на молитвах, на сльозах і крові мучеників...

* * *

Лавра – кінцева зупинка для душі болящої. Далі йти нема куди. І не треба. Тут, як ніде, присутність Неба. А Небо – стихія душі.

Від дорожньої втоми опускаюся на лавчину у монастирському сквері. Повз мене проходить худенька інокія, несе хліб голубам. Але спочатку запитує мене: "Сестрице, тобі хліб треба?" Кажу: так. І вона дає мені пів палянички. Хліб житній і черствий, але я всеодно зраділа, бо – благословенний. Отож вперше в житті розділяю голубину трапезу...

* * *

Ранок. Іду у храм. По дорозі біля каплички ходять голуби, молоді, ясно-сірі, чисті. Наближаюся, вони здіймаються і літають

побіля мене – аж торкаючись крилами обличчя, немовби благословляють на молитовний подвиг. Яка краса! Яка благодать!..

А біля Святої брами жінка-жебракка гукає до свого синка-дебіла, що несамовито гониться з кийком за птахами: “Не бий голубку! Не бий! Голубка теж за нас Богу молиться...”

Я подумала: як би низько не опустилася людина, в ній все-таки залишається щось високе! Воістину, кожна людська душа по природі своїй – християнка.

Неділя. Вгорі, на центральних лаврівських сходах сидить циганеня – хлопчик років 5-ти, просить милостину. Вселичко дитини оповила глибока печаль. Хлопченя дивиться на інших дітей – гарно одягнених, веселих, котрі бігають туди-сюди, граються з голубами і білочкою у сквері. Йому ж – хлопчика звати Іванко – наказано сидіти на одному місці і повторювати одні і ті ж слова.

А неподалік, на лаві – Іванкові мама і тато спостерігають за ним. Як тільки-но дитина спробує піднятися, щоб побігти, вони звіддалік погрожують пальцем: мовляв, сиди, Іване, і не рухайся, бо будеш битий, і тоді дитину огортає ще більший сум, на очах виступають сльози...

Жорстокий парадокс – мала дитина годує своїх 30-літніх батьків-п'яниць. Хто з нього виросте, з цього ображеного на все життя

» 66 «

сільський чоловік не читав Мікельанджело, але переконана, що його зболене серце в цю мить благало мікельанджелівськими словами “Пустить мене до Світла, щоб воно мою темнючу долю осіяло!”).

Прошу сторожа, аби зробив виняток, пояснюю, що чоловік сліпий і самотній і він не міг підійти раніше. Що, може, він все життя прагнув, аби в такий День добратися сюди і торкнутися вустами Святині... Але сторож – неблаганний. Не пустив!

Я прийшла до свого прихистку, щоб трошки відпочити. А в пам'яті заново почав прокручуватись пережитий сьогодні епізод. Лежу і плачу. Чому так є у цьому світі? Чому, о Боже мій, у храмах Твоїх і понині орудують ті, хто знову й знову розпинає Тебе?..

* * *

Колись Василеві Стефаніку радили: “Не пиши так, бо вмиєш”.

Але краще зарання вмерти з правдою на вустах, аніж довго жити, слугуючи брехні.

Я вже давно живу без будь-якого комфорту. А часто – і без найнеобхіднішого. Але тепер мої муки набувають високого сенсу. Бо усвідомлюю, що “Час скорботи, є той блаженний час, коли Бог вершить душу улюбленого обранця Свого із середовища людей” (св. Іг. Брянцианов).

» 68 «

хлопчика? У нього знищено дитинство, знищено безсоромністю і безжалісністю власних батьків.

О, як важко, щоразу проходячи цими сходами, дивитися у ці дорослі дитячі очі! І на цю жебрацьку тарілочку, затиснуту у дитячій руці...

Сказано ж: “Не діти повинні збирати масток для батьків, але батьки для дітей”.

* * *

Храм, наповнений людським гомоном, поволі затихає і порожніє. Ось уже останні паломники підходять до Плащаниці. Але я бачила, як ще зранку якісь люди привели в собор сліпого чоловіка з клуночком і залишили його стояти біля стіни. Вже кілька годин він стоїть там незрушно. І ніхто більше до нього не підходить. Худі опущені плечі, схилена голова, темні очі... Все єство – суцільна скорбота. Здається, вперше зустрічаю настільки мученицьке обличчя. Видно, чимало різних ударів зазнав цей чоловік на своєму віку!

Підходжу до нього і питаю: “Може, Вас кудись треба провести?”

– Я хотів би до Плащаниці приклонитись, – смиренно-тихим голосом відповів чоловік.

Беру його за лікоть і веду. Тільки-но ми підійшли до огорожі, за якою свята Плащаниця – а церковний сторож прямо перед нами замикає дверцята входу. (Впевнена, цей незрячий

» 67 «

Саме тому, мабуть, Тертуліан казав: “Людина, котра боїться страждань, не може належати Тому, Хто страждає”. Тобто не може творити і пізнавати істину. А отже, і не може бути частиною Того, Хто є Істина. (Я є Шлях і Істина, і Життя”. Іоан. 14, 6).

* * *

Людина схильна повторювати гріхи і бути невдячною перед Богом. А звідси і покарання-врозумлення.

Але покара не завжди посилається одразу після провини. Так само, як і винагорода за добрі діла не завжди дістається одразу (Вих. 20, 5).

Та інколи випробування – з благою метою, – посилаються і людям високої моралі. “Ображений – благословенний”, – сказала мені якось одна старенька жінка. Тобто скільки разів тебе ображено, стільки даровано тобі благословінь Господніх. Інша справа, як ми сприймаємо їх. Щасливий, хто свої болі, душевні і фізичні, переносить із смиренням, з терпінням...

Сказано ж: “Благословіння Боже з тими, що ридають. Покрив святий на тих, що тяжко зітхають і сподіваються... Дух Святий сповіщається тим, котрі полюбили біль і скорботу”.

* * *

Зима. В келійці трішечки тепліше, ніж надворі. Запальною лампаду. Присутність навіть найменшого вогнику дарує відчуття тепла. Якщо

» 69 «

не тілу, то душі. Так, душі! Для того, щоб зігріти тіло, люди протоплюють печі, вирубують ліси... Для того, щоб зігріти душу – достатньо запаленої свічки або лампадки, або чийогось доброго слова. Не жаліймо добрих слів для тих, котрі чекають на них у холодному світі...

Мені сьогодні знову прийшла на спомин Уляна Кравченко зі своїми “Розгубленими листочками”, де з-поміж іншого, такі зрозумілі, такі близькі слова: “Умовин до творення нема – і це моя трагедія”.

А може, це не так важливо – щось написати? (Адже багато людей писали і пишуть, та мало з яких творів можна почерпнути ковток води живої). Може, найвищий талант полягає в тому, щоб уміти терпіти – так, як терпів Він! Бо – “Там, на Небі, – пише єпископ Варлаам Ряшенцев, – тільки тоді починається деяка оцінка нас, коли ми що-небудь терпимо, і терпимо з усяким смиренням, без нарікань, як Боже попущення і випробування”.

Бо, як каже архієпископ Іоан Шаховський: “Нема на землі вищої краси, аніж страждання за правду, нема більшого сяяння, аніж сяяння безвинного страждання”.

КРАСА СТРАЖДАННЯ ЗА ПРАВДУ!
Ось де розгадка... **ЛИШЕ ВОНА МОЖЕ ВРЯТУВАТИ СВІТ!**

1993

З М І С Т

КОЖЕН ВІРШ – МОВ ОГОЛЕНИЙ НЕРВ ...	3
“Зраджують Тебе знову...”	5
“За людські душі нині битва...”	5
“Зникають люди і країни...”	5
МОЗАЙКА З ОСКОЛКІВ СЕРЦЯ	
“Ще у пам’яті чітко і кулі свистять, й канчуки”	7
“А все було не так! Не так...”	8
Іде відстріл...	9
На квітковім ринку	10
“Нові тирани світу...”	12
“Якщо забава йде вже не на жарти...”	13
“Є імена, яких не величають...”	14
Маренинський монастир	15
“За що, Україно, часто так твоя...”	16
Апокаліптичне	18
“Клонюсь не горезвісній чистоті...”	19
“Аби не будь розбитим ліхтарем...”	20
Нашому часові	21
“Колір смарагдовий...”	22
Художник	23
Бабина хата	24
Музика	26
Космач	27

Ван Гог. "Їдці картоплі"	28
"Надвечір'я. Каштани..."	29
"Не пускайте життя під укіс..."	30
Ходімо в серпень	31
Пейзаж із запитанням	32
Лісовий реквієм	33
Снігурі на калині	34
Вечір	35
Ніч	35
"Мені здалось, що радості нема..."	36
"Мій золотий, русявочубий серпне..."	37
"Ти не чаклун, не сонце і не бог..."	38
Твої листи	39
Мареничі	40
"Заграй мені що-небудь..."	42
"Який вулкан печалі і тривоги..."	43
Ой!	43
Богодар Которович	44
Вереснева елегія	45
"Ледь похмура і тепла осінь..."	46
Цвинтарний етюд	46
"Є Божий день..."	47
Осінній вірш	48
Зустріч у Лаврі	49
"Я дякую високим Небесам..."	50
"Я напишу для Вас ноктюрн..."	51
"Ген-ген літа – як птахи сумовиті..."	52

АКВАРЕЛІ

"Не в тім щасливість..."	54
"І знов недалеко від міста..."	55
"Журавлі полетіли..."	56
"Уже мороз своє пекуче лезо..."	57
Весна	58
Надслучанський етюд	59
Фінал грози	60
На узбіччі	60
"Вже липа вибухнула біло..."	62
На сіножаті	62
Досвіткова казка	63
Грудень. Вікно	64
Пейзаж у Щербовці	64
Скорботи час блаженний (Монастирськізаписки)	65

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

Людмила Литвинчук

ПОМОЛІМОСЬ ЗА ПРАВДУ...

ВІРШІ

Редактор

Борис Боровець

Художник

Лариса Яницька

Коректор

Любов Дейнека

Комп'ютерна верстка

Олександр Коршак

Здано до набору 12.03.2002. Підписано до друку 23.04.2002. Формат 70х90/32. Папір офсет. Гарнітура «Times New Roman». Друк офсет. Ум. друк. арк. 2,78. Ум. фарб.-відб. 3,25. Обл.-вид. арк. 2,5. Тираж 1000 пр. Зам. 120.

· Видавництво та друкарня ППФ «Волинські обереги». 33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97.